

**SAVJETI I
PREPORUKE
ZA STARIJE
OSOBE**

s namjerom povećanja sigurnosti i
smanjenja izloženosti kriviènim djelima

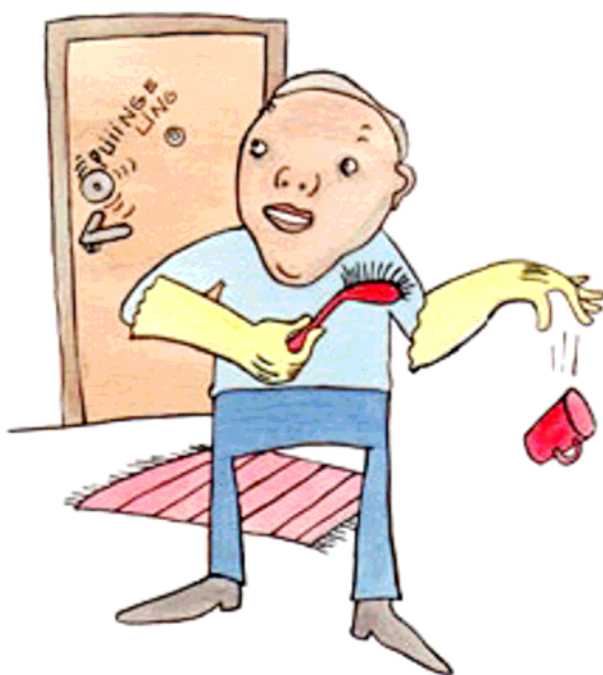
U KUÆI

Nikada ne otkrivaj broj tvog bankovnog raèuna ili neki kod/šifru nekome ko na primjer tvrdi da zove iz banke ili sliène ustanove. Banke nemaju takve rutine u kontaktima sa svojim klijentima.

Ako neko zove i tvrdi da je roðak koga ti ne poznaješ, ne posuðuj novac.

Lopov ili lopovi se koriste raznim naèinima da uðu u tvoju kuæu. Jedan odvræaa tvoju paŹnju dok drugi kriomice ulazi u tvoj stan. Ovo su najèešæi naèini ovraæanja paŹnje:

- Zamoli te za èasu vode.
- Hoæe da uðe u tvoju kuhinju da napiše poruku nekom susjedu.
- Hoe da pokaze stolnjake ili prostirke.
- Tvrdi da ima neki posao u vezi kucne njege ili da mora izvršiti neku kontrolu ili popravak u stanu.
- Budi oprezan ako neko zeli uci stobom u stubiste.
- Ne ostavljaj tasnu ili novčanik u hodniku.
- Nabavi “spiunku” i sigurnosni lanac kod ovlašćenog ključara.
- Zbog tvoje sigurnosti koristi sigurnosni lanac.
- Budi siguran kome otvaras vrata.
- Nikada ne kupuj na vratima - tako pokazujes da imas novac u kuci.

Pokazi necim i daj do znanja da si kod kuce.

IZVAN KUÆE

KAKO SE KORISTITI NOVÈANIKOM

- Ne nosi sa sobom više novca nego što ti je potrebno.
- Ne pokazuj novac.
- Napravi utrašnji džep za novèanik, ukoliko ga veæ nemaš.
- Tašnu nosi zatvorenu i njen poklopaš okrenut prema tebi.
- Nemoj stavljati novèanik ili tašnu u kolica ili rulator.
- Dobro ztvari tašnu, zakopèaj rajfešlus itd.
- Nauèi se da plaæaš raèune preko bankovnog/poštanskog raèuna.
- Podiži novac na bankomatu ali ne pokazuj šifru i budi porezan/porezna sa novcem.
- Djeli novac u manje sume i èuvaj ga na više mjesta.
- Ne èuvaj šifru zajedno sa bankovnom karticom!

Što manje puta korsitiš novèanik to bolje. Èuvaj listu za nabavku i džepu, ne u novèaniku. Ne moj èuvati važne šifre i telefonske brojeve u tašni ili novèaniku.

Nosi naoèale u džepu tako da ne moraš otvarati tašnu da ih uzmeš.

*Što manje puta korsitiš
novcanik to bolje.*

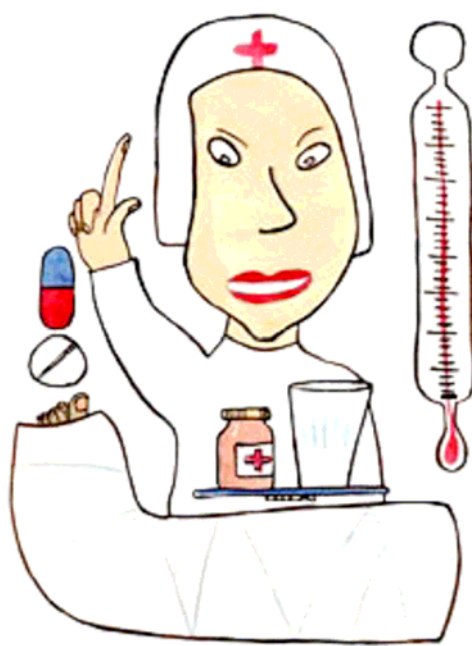
NOVCANIK NESTAO ?

Kada otkriješ da ti je novčanik nestao: Kontaktiraj odmah nekoga ko će ti pomoći da blokiras bankovnu karticu i nazovi policiju. Ako je lopov još uvijek tu onda prvo zovi policiju. Pokušaj se sabrati i sjetiti šta se desilo i šta si vidio. Na taj način osvježavas pamćenje tako da možeš policiji bolje ispričati šta se desilo.

OTETA / ISTRGNUTA TASNA

Sa ovim se misli da neko otme / istrgne tvoju tasnu brzo i iznenada - lopov tri, vozi bicikl ili moped. Najčešće se ovo desava na pustim mjestima i često su umjesana dva izvršioca krivičnog djela. U pravnom smislu se radi o krivičnom djelu pljacke uz upotrebu nasilja.

- Nemoj se opirati ! Novac ne može nadoknaditi slomljenu nogu ili rebra.
- Nećuvaj ključeve i u tasni a novac ćuvaj u unutrašnjem džepu !
- Tasna koja visi preko ramena je preporuka izvršiocu.
- Ako ideš trotoarom nemoj nositi tasnu na strani prema biciklističkoj stazi.
- Nemoj držati novčanik ili tasnu u kolicima ili rulatoru.

Novac nemže nadoknaditi slomljenu nogu.

- Ako neko zvoni na vratima, daj do znanja da si u kuci.
- Pitaj ko je i zahtjevaj legitimaciju iako kazu da su majstori ili slicno.
- Majstori trebaju nazvati ranije i ugovoriti vrijeme dolaska.
- Trazi takodjer legitimaciju i od osoblja za kucnu njegu.
- Nemoj otvarati nepoznatim osobama !
- Necuvaj velike sume novca u kuci.
- Cuvaj nakit i novac na skrovitim mjestima tako da ih je tesko naci.
- Kazi komsiji / susjedu ako negdje putujes.
- Ako si na putovanju - zamoli nekoga da se pobrine o tvojoj posti.
- Telefonnski presentator je bolji od telefonske - sekretarice.

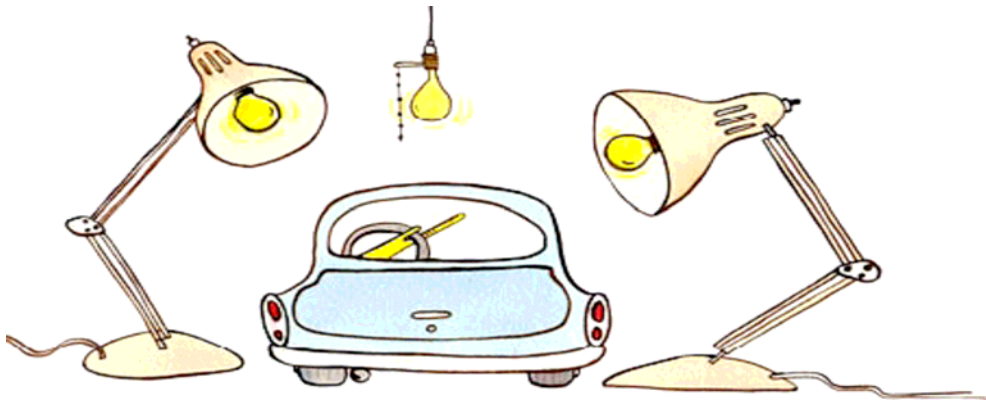
Sakrij nakit i novac na skrovita i neobicna mesta.

POKRADEN U KUCI ?

Nazovi policiju odmah ! Opisi lopove sto detaljnije, koliko ih je bilo, kako su izgledali i kuda su otisli. Ako su se odvezli autom - kako je auto izgledalo ?

**KO JE U NAJRIZICNIJOJ GRUPI ZRTAVA KRIVICNIH DJELA ?
DAKLE, OSOBA KOJA POSJEDUJE VOZILO.**

- Uvijek zaključavaj auto.
- Ne ostavljaj stvari u autu, bar ne na vidnom mjestu.
- Upotrijebi alarm ako postoji.
- Upotrijebi odobrenu polugu - bravu za volan.
- Parkiraj na osvijetljenom mjestu ili tamo gdje ima mnogo prolaznika.
- Koristi garazu ali imaj na umu da velike garaze privlace lopove

Parkiraj na osvijetljenom mjestu.

Najuobicajenija krivična djela prema starijim osobama su: dzeparenje, otimanje tasne i kradja u kuci. Pod krivicnim djelima prema starijim misli se “ kradja bez provale gdje lopov iskoristava eventualne slabosti starih osoba ili smanjene mogucnosti protivljenja zbog starosti.

POSEBNA PAZNJA

- Kod bankomata ili u banci.
- Rizicne situacije nastaju gdje ima mnogo naroda, naprimjer prilikom ulaska ili izlaska iz autobusa ili u prodavnice.
- Kod odjela za voce, meso ili mlijeko - tamo gdje se saginjes i ne gledas u tasnu - tamo se lako gubi oprez.
- Budi oprezan u redu kod kase i drugim mjestima gdje moze doci do guranja.
- Obrati paznju da dobijes tacan kusur. Pazi da ne dobijes kusur na novcanicu od 100 krana iako si dao novcanicu od 500 krana.

Kradljivci novcanika pokusavaju ukrasti tako da ce ti odvratiti paznju. Najcesce su u grupi. Najuobicajeniji metod dzeparosa je da ti odvratu paznju.

Pazi na okolinu. Sta vise to moze biti interesantno ! Susret pogleda moze viditi razgovoru i kontaktu.

Pogledi mogu mnogo reci. Cvrst pogled koji ne skrece signalizira snagu i odaje sigurnost.

Ako se nesto desi jako je vazno da mozes opisati osobe. To ce olaksati rad policiji.

*Ne dopusti da ti nesto
odvuèe pažnju*

Polisen: Nazovi 112 ako želite da policija dođe odmah. Nazovi 114 ako želite izvijestiti policiju o nečemu što nije tako hitno. Ovi telefonski brojevi vaze za cijelu Švedsku.

Blokirati: Kako blokirati bankovne knjige, konto itd. Način blokiranja varira i nije isti u svim bankama. Ako niste sigurni. Nazovite policiju oni znaju kako to ide.

Dežurna služba za prijavu krivičnih djela: Nazovite 0200 - 212019. To je udruženje koje bez nadoknade nudi:
- savjete i podršku
- pomoć u kontaktima sa organima vlasti i osiguravajućim društvom
- podršku u vezi sa sudskim postupkom.

Osiguranja: Raspitajte se koje osiguranje imate.

Savjeti i obavještenja ulaze u sastav brosure "Osigurajmo se zajedno" koja sadrži činjenice, savjete i obavještenja za starije u Geteborgu u toku 2005. Brosura je rezultat saradnje između penzionerskih organizacija, policije grada Geteborga, Sigurniji i humaniji Göteborg i švedskog udruženja za kradje. Informacije vidi:

www.tryggaremänskligare.geteborg.se.

Izvršne ispravke uradjenesu za potrebe sreza Örebro.